DONELAIČIO ŽEMĖ

1993 m. KOVAS BALANDIS | KARALIAUČIAUS KRAŠTO MYLĖTOJŲ LAIKRAŠTIS | Nr.2(3)

1993 m. kovo 22 d. sukanka 125 metai, kai gimė įžymusis lietuvių rašytojas ir filosofas Vilhelmas Storosta-Vydūnas

Vydūnas

❦❦❦
Labai reikšmingas visam mano gyvenimui buvo mano vadovavimas tautinėse Prūsos lietuvių draugijose. Tuo darbu pasiekiau Prūsoje lietuviškumui garbingumo.

❦❦❦
Tik išmintingiausias elgesys ir pasidarbavimas galėjo suteikti lietuviškumui dar šiek tiek tvirtumo.

❦❦❦
Kiekviena tauta, kiekvienu žmogumi žmonija kyla. Todėl jai kiekviena tauta, kiekvienas žmogus yra reikalingas.

❦❦❦
Būtina yra, kad visi tautos vaikai kreiptų žvilgsnį į aukščiausias tautoj, žmonijoj apsireiškiančias galias, kad visi rūpintųsi pilniausia harmonija, kilniausia dora, šviesiausia išmintimi. Tik taip tegali tauta tvirtėti, augti ir tuo išlikti.

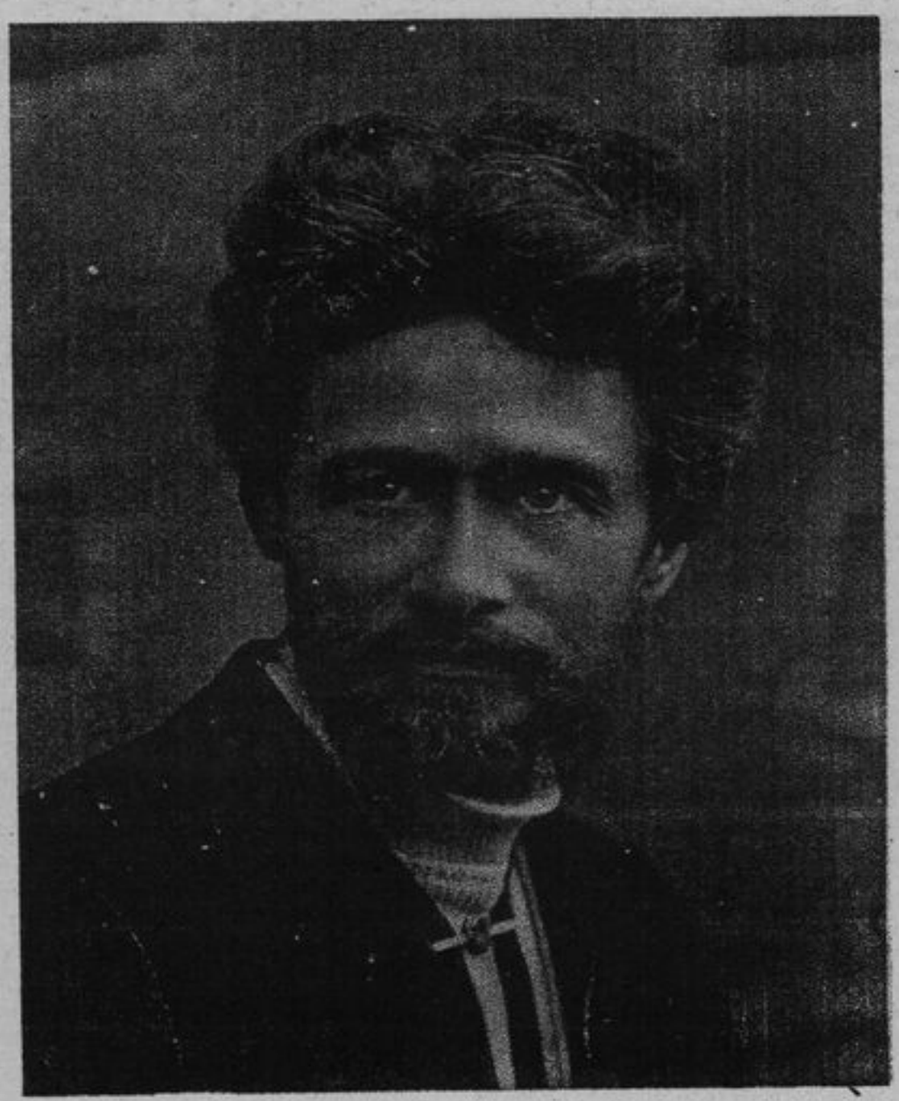

Vydūnas

Vydūnas **Lietuva**

Lietuva, brangi šalelė,
Visados aš tavo,
Vis tik prie tavęs širdelė,
Tu tėvynė mano!
Kaip malonūs tie krašteliai,
Kalvos ir girelės!
O tyliai senovės rauda,
Nemuns giest bangelėms.

Kur žvelgiu, kur vaikštinėju,
Man visur nameliai!
Čion kaimeliai pagirėliais,
Ten žali laukeliai!
O kur dirbinėj žmoneliai,
Tai tik skamb dainelės,
Net ir lūdno vargdienėlio
Nuramin širdelę.

Kad rymoju ant kalnelio,
Tai menu, kas buvo.
Laiks giedros kaip ir palaimos
Ūkanose žuvo.
Per dangaus melsvumą traukia
Baltos debesėlės,
O tad ryja audros pragars
Nuo dangaus dienelę.

Ak, tėvyne, kur būt žodžių
Viską apsakyti!
Noriu, kas tik tau ant gyriaus
Kuo aukščiau statyti.
Lietuva, brangi šalelė,
Visados aš tavo!
Vis tik prie tavęs širdelė,
Tu tėvynė mano.

[1904]

Vydūnas Tautos išlikimo sąlyga

Kiekviena tauta yra kūrybos padarinys, vadinas, Dievo kuriama. O tautos gyvenimo prasmė, kad ji vis aiškiau skelbtų esmiškąjį žmoniškumą. Tautos žmonėse turi žmoniškumas vis tikriau įsigalėti ir iš jų aiškiau apsireikšti. Kuriai tautai tai padaryt pasiseka, ta išlieka, nors būtų visaip slegiama, varginama arba net kankinama. Dvasinės galios nugali ir geležines naikinimo priemones.

Kiekvienas tautietis jaučia stipriau ar silpniau, kad jis pašauktas gyventi tautos išlaikymui. Paprastai tikima, kad tai įvyksta tiktai gimdymais. Bet daug daugiau reiškia kiekvieno žmogaus pastanga būti tikrai žmonišku. O kad ir mažas skaičius taip gyvena, tai tautos išlikimas tvirtinas. Manyta taip jau senais laikais. Prisiminkime, kas sakyta apie Sodomą.

Yra žinoma, kad kiekviena tauta pasižymi ypatingu žmoniškumu. Ryškiausiai tai įrodo jos kalba. Bet ji pasidaro reikšmingesnė, jeigu jos žmonės yra aiškesnio sąmoningumo, vadinas žmoniškumo. Vėl ir taip yra, kad žmogui pasistengiant kuo geriau apsireikšti prigimta kalba, jo žmoniškumas ir tikriau įsigali.

Vis dėlto visas žmogaus elgesys tam labai daug reiškia. Kurs pasiduoda neapykantai, visokiems geiduliams, tojo žmoniškumas alpsta. Kurs meluoja, tiesiog niaukia savo sąmoningumą. Kurs ką nors pažada, o neištęsi, silpnina savo valios stiprumą. Veidmainiaudamas žmogus tiesiog savo tikrumą neigia.

Žmoniškumas tik tada įsigali, kad žmogus visu savo gyvenimu skiriasi tam, kas tauru yra, kad jis apsireiškia ne iš kūno reikalavimų ir ne iš nuotaikos būsenų skatinimų ir ne iš ypatingų minčių nustatytų veikimo tikslų, ale iš giedrios savo esmės visai nuoširdžiai. Bet tai tėra galima, jeigu žmogus gyvena nuolatai pasišventęs Dievui, kad jis visu savo gyvenimu yra maldingas.

Tik ir maldoje jis turi laikyties savo tautiškumo, turi melsties prigimta, būtent tėvų kalba, kuri gimstant jam Dievo skirta. Taip jis ne vien tvirtina savo tautiškumą, bet melsdamas ir patiria Dievo palaiminimą, žmoniškumas jame stiprėja, žmogus tampa išmintingesnis, teisingesnis, malonesnis, tvirtestis, tauresnis.

Vis reikia prisiminti, kad pastangos, dedamos tautiškumui išlaikyti, yra pildymas Kūrėjo valios ir todėl jos laiminamos. Kuo giedresnis yra tautiškumas, tuo aiškesnis ir tauresnis yra žmoniškumas. Tasai tada ir yra ta galia, kuri išlaiko tautą, nors ji būtų išblaškyta po visą pasaulį.

Kiekvienas aiškaus tautiškumo žmogus stiprina ir kitame žmoguje jo tautiškumą. Iš jo spindi jis kaip ypatinga galia, kad iš tautiškumo šviečia ir kilnus žmoniškumas. Taip susiburiantiems tautiečiams ir svetimose šalyse tvirtėja viltis, kad jiems bus vėl atiduodama Tėvynė, kurioje tauta amžiais gyveno, jeib čia dar geriau galėtų atskleisti esmiškąjį žmoniškumą.

Tam dedamos pastangos ir tremtyje yra pagrindinė Tautos išlikimo sąlyga. Su jomis žmonės liekasi Kūrėjo valioje, kurio malonė juos ir laimina.

❦❦❦
Šio Vydūno straipsnio, rašyto 1951 m., rankraštį "Laisvės" jachtos buruotojui Valdui Jukniūnui maloniai įteikė perduoti Lietuvos Vydūno draugijai tautietė Gerda Karalienė, gyvenanti šv.Kryžiaus saloje Mergelių salyne. 1944-1951 m. Karalių šeima gyveno Detmolde (Vokietija), kur pas juos lankydavosi Vydūnas.

1993 metų kovo 11 dieną sukako treji metai, kai Lietuvos Respublikos Aukščiausioji Taryba, reikšdama Tautos valią, nutarė ir iškilmingai paskelbė, jog atstatomas Lietuvos valstybės suvereninių galių vykdymas ir Lietuva vėl tampa nepriklausoma valstybė -tautos išlikimo garantas

Pirmųjų Lietuvoje Čikagos Vydūno fondo premijos laureatų mintys apie Vydūną

V.Landsbergis

Iš aukštojo skrydžio Vydūno dvasia neskyrė senovinės Skalvių žemės į kairįjį ir dešinįjį Nemuno krantus, neskyrė Lietuvos į Nemuno žemupį ir aukštupį. Jam rūpėjo visa tauta, žmonės, kalbantys tos pačios kalbos tarmėmis ir panašaus būdo, panašių dainų ir semiantys vandenį iš lietuviškai jau prieš neatmenamus amžius pavadintų upių.

Vydūno dvasia, ne visuomet atpažinta ir jo vardu pavadinta, jau buvo grįžusi Lietuvon, kai nušvietė mūsų laikų atgimimą ir atgaunamą "sau žmonių" nepriklausomybę.

Lietuvos aidas, 1991 10 22

V.Bagdonavičius

Vydūno dvasinio palikimo santykis su dabartimi yra daug aktyvesnis ir gyvesnis, labiau aktualus, negu daugelio tegul ir ypač įstabių nesenstančių vertybių. Pirmiausia tąjį aktualumą išryškina pati dabartis. Joje vykstantys procesai mums tarsi prikišamai ima rodyti, jog visi Vydūno aiškinimai yra kaip pirštu pataikę į svarbiausius ir labiausiai dėmesį atkreiptinus ne tik mūsų tautos, bet ir visos žmonijos gyvenimo dalykus. Ir pataikę ne atsitiktinai, ne iš miglotų nuojautų ar stichiškų išprotavimų padarytomis išvadomis, o giliu mąstymu, visos žmonijos išminties pažinimu bei gerai patikrinta savaja dvasine patirtimi prieitų būties dėsningumų suvokimu.

Kultūros barai, 1993, Nr.2-3.

Birutė Baltrušaitytė

Tilžė - Vydūno miestas

Vieta, kur gyveno didis žmogus, turi jo dvasios pėdsakų. Vydūnas ilgiausiai yra gyvenęs mieste anapus Nemuno - Tilžėje. Ten tebėra namas, paženklintas paminkline lenta, ten dar tebeauga tie patys senieji medžiai, tebestovi namai, pro kuriuos eidavo Vydūnas, tebėra tas pats grindinys, kurį mindė jo kojos.

Kokia buvo Tilžė XIX a. pabaigoje - XX a. pradžioje, kuomet išsiskleidė labai intensyvi visuomeninė Vydūno veikla, kuomet jis kūrė dramos ir filosofijos veikalus?

Ateikime į miestą iš Lietuvos - nuo Mikytų kryžkelės.

Juo arčiau Nemuno, juo erdviau. Pakeri didelės erdvės pojūtis. Abipus kelio - medžių eilės, panašios į pasienio sargybinius, iškėlusius ietis. Vienoj pusėj - Rambyno siluetas, kitoj - miškas, per kurį eina plentas, vedantis į Pagėgius.

Nemunas čia ramus, išsišakojęs. Žmogus, atvažiavęs pirmąsyk, gali susipainioti, nebeatskirti, kuri upės vaga yra tikroji, didžioji. Tuojau už Panemunės iškyla trijų lankų tiltas, nelyginant koksai miesto simbolis, kuris oficialiai buvo atidarytas 1907 10 18 dieną ir pavadintas karalienės Luizos, "Prūsų Madonos", vardu. Matyt, anuomet buvo prašmatnios atidarymo iškilmės, dalyvavo ne vienas lietuvninkas, galbūt ir Vydūnas... Jei ir nedalyvavo, tai nuolat vaikštinėdavo Nemuno pakrantėmis, žvelgdamas į padūmavusią Rambyno pusę, eidavo Vokiečių gatve (pirmoji gatvė, sukanti į dešinę, kai įvažiuoji Tilžėn). Čia, aikštėje, visai netoli tilto, buvo Rotušė, stovėjo poeto Makso fon Šenkendorfo paminklas. Vokiečių gatvėje buvo vaistinių iškalbingais vardais - Sakalo, Žalioji, Auksinio erelio aptieka...

Aukštėliau - Vokiečių gatvės kaimynė - Aukštoji gatvė. Ten dabar yra didžiausios Sovietsko parduotuvės; ja eidamas, prieisi autobusų ir geležinkelio stotis. Anais laikais šia gatve važinėjo tramvajus... Aišku, čia būta įvairiausių parduotuvių, pavyzdžiui, Povileito "Muilo kromas". Čia pardavinėdavo skėčius - "širmas nuo saulės ir lietaus".

Pasukus iš tos gatvės pietų pusėn, palyginus netoli abiejų stočių, yra Klauzijaus gatvė su Vydūno namu. Mažne kaimynystėje - Jokūbynės parkas, "galbūt gražiausias parkas Rytprūsiuos", kaip rašydavo spauda. Ranka pasiekiama ir Fabriko gatvė. Ten gyveno ir lietuvišką knygyną turėjo Marta Zauniūtė, gera Vydūno pažįstama, iš gausios ir lietuvybei nusipelniusios Zaunių šeimos.

XIX a. gale Tilžėje gyveno apie 28 230 gyventojų. Pasklaidžius tų laikų adresų knygas, akis traukia aibė lietuviškų pavardžių - Adomeit, Bajorait, Baltrušat, Endriulaitis, Lengvinat, daug Naujokų. Mieste dirbo siuvėjas Balkus, telegrafistas Naujokaitis.

Tilžė turtinga kelių kultūrų klodais. Vienas jos priemiestis - Tilžės Prūsai - primena senąsias prūsų žemes; mieste virte virė vokiečių kultūrinis gyvenimas, veikė lietuviškos draugijos, spaustuvės. Vienos gimnazijos direktorius, muzikas Volfas labai vertino Vydūno vadovaujamos Giedotojų draugijos meną.

Mieste tebėra senoji geležinkelio stotis. Traukinių ūkavimas visuomet lydėdavo Vydūną, kaip ir liepų žydėjimas vasarą.

Miestas buvo labai švarus, žalias. L.Bajoraitė, poeto F.Bajoraičio sesuo, kuri mirė, sulaukusi bemaž 100 metų, pasakojo, jog miestelėnai savaitgaliais plaudavo netgi šaligatvius. Tebėra namai, kurių laiptų aikštelės išklotos kokliais - tuomet jie blizgėte blizgėjo. Auginta daug gėlių.

Jeigu būsit mieste, paeikite į pietus link Tilželės vandenų ir išvysite gražių mūrinių, primenančių vasarnamius, pastatų. Jūs pajusite senosios Tilžės aromatą.

Ir šiandien man Tilžė tebėra gražus Vydūno miestas. Čia vaikščiojo J.Zauerveinas, M.Jankus, J.Basanavičius, P.Višinskis. Visiems paminėti - pritrūktų popieriaus...

Pasaulio lietuvių bendruomenės pirmininkas

Bronius Nainys Karaliaučiuje

Aplankęs Sibiro lietuvius ir kartu su jais atšventęs Lietuvos Nepriklausomybės 75-ųjų metinių jubiliejų, PLB pirmininkas, "Pasaulio lietuvio"redaktorius Bronius Nainys vasario 22 d. svečiavosi pas Karaliaučiaus krašto lietuvius. Pasimatyti su laukiamu svečiu suvažiavo Kaliningrado srities lietuvių kultūros bendrijos (LKB) valdybos nariai, susirinko gausus kaliningradiečių būrys.

B.Nainys, papasakojęs apie save, lietuvių bendruomenes pasaulyje, jų veiklos tikslus ir pobūdį, pasidžiaugė galįs susipažinti su Mažosios Lietuvos tautiečiais.

Prasidėjusioje diskusijoje aktyviai dalyvavo LKB valdybos nariai. A.Savickas, Kaliningrado m. LKB skyriaus pirmininkas, kalbėjo, jog laukia nesulaukia srityje atidarant Lietuvos konsulato, kultūros centro, kad Vilnius neišklauso jų reikmių, nesprendžia dvigubos pilietybės klausimo. Kaliningrado lietuvių religinės bendruomenės pirmininkas V.Vėgėlė sakė, jog rusai Lietuvoje turi viską ir dar nepatenkinti, o mes neturime nieko - nei darželio, nei mokyklos, nei bažnyčios, nei patalpų bendrijai, nei TV laidos lietuvių kalba. Viena aktyviausių Kaliningrado mokytojų Ona Kruglikova apgailestavo, kad srities lietuviai labai nutautę. Dauguma vaikų, lankančių lietuvių kalbos fakultatyvus, silpnai arba visiškai nebemoka protėvių kalbos, bet kartu ir džiaugėsi jų noru išmokti. O darbo sąlygos labai sunkios, nes mokyklos perpildytos, ir pamokėles kartais tenka vesti koridoriuje. Dėkojo klebonui A.Gauronskiui, leidusiam koplyčioje prisiglausti bent šeštadieninei mokyklėlei, kurion susirenka per 50 vaikų. Labai reikėtų autobusiuko jiems iš įvairių Kaliningrado miesto pakraščių suvežioti. Mokytoja nuoširdžiai dėkojo "Lietuvos" ansambliui, padovanojusiam tautinių kostiumų jos vadovaujamam šokių rateliui.

LKB švietimo komisijos pirmininkė mokytoja V.Vasiliauskienė, dirbanti Gastų (Slavsko) rajone, srities lietuvius palygino su ramiais, nieko nereikalaujančiais avinėliais. Visai kitaip Lietuvoje elgiasi rusai. O čia tėvai net pareiškimus darželiui ar klasei įkurti parašyti nedrįsta! Nebūkime savo tautos laidotojais, sakė ji. Atvažiavusių mokytojų gyvenimo sąlygos blogos, daug kur už darbą lietuvių kalbos fakultatyvuose vietos mokyklų vadovybė neužmoka. Jei Kaliningrado srities aukščiausioji valdžia geranoriška, tai to negalima pasakyti apie periferijos valdininkus. Antroji mūsų bėda, pastebėjo mokytoja, tai inteligentijos Bendrijoje stoka. Apie tai byloja ir nesibaigiančios LKB organizacinės bėdos, nesutarimai.

Gydytoja Sladkevičienė iš Tilžės kalbėjo apie tėvų atsakomybę, kvietė lietuvius būti draugiškesniais. Skaudu, kai naudos siekimas užgožia dvasią. Neretai išgirsti klausiantį tautietį - o kokią naudą turėsiąs įsijungęs į lietuvių bendruomenę?

LKB pirmininkė D.Narušaitė, taip pat gyvenanti Tilžėje, priekaištavo Lietuvos valdžiai už neapgalvotus žingsnius, tvarkant pasienio ir pilietybės reikalus, o srityje gyvenantiems lietuviams - už baimę kreiptis į vietinę valdžią. Ji teigė, jog bendrijoje nesutarimų nėra. Pažiūrėkite, sakė ji, kokie esam vieningi, kai susiburiam draugėn per šventes! Kaliningradiečiai pasiruošę tuojau pat įstoti į PLB.

Šį kartą labai taikiai kalbėjęs Ragainės (Nemano) LKB skyriaus pirmininkas S.Šamborskis prašė PLB pirmininką B.Nainį apie kaliningradiečius užsienyje paskelbti tik geras žinias.

Darželio, kuriame įkurta pirmoji srityje lietuviška grupė (dabar ją lanko 10 vaikučių), vedėja S.Prochorova kalbėdama akcentavo materialines bėdas, lietuviškos metodinės medžiagos stygių.

Vienuolikos Karaliaučiaus krašto lietuviškų katalikų bendruomenių klebonas Anupras Gauronskis apgailestavo, jog Karaliaučiuje, ar lyja, ar sninga, mišias laikyti tenka prie bažnyčios sienos, kurioje tebėra įsikūrusi filharmonija. Pravoslaviškos bendrijos gavo buvusias kirches, o katalikų, nors valdžia yra pažadėjusi, į bažnyčią neįsileidžia. Kunigas sielojosi dėl tautiečių dvasinio stingulio, godumo. Atvežantieji labdarą vokiečiai juokauja, kad kai jie ištiesia pirštą, juos griebia už abiejų rankų...

Bibliotekininkė B.Stankevičienė pasipasakojo apie rūpesčius, globojant lietuviškų knygų skyrių vienoje miesto bibliotekų. O mokytoja Rūta Leonova sakė, jog seneliai, išgirdę anūkus prakalbus lietuviškai, apsiverkia...

Lietuvos kultūros ir švietimo ministerijos atstovas S.Lukoševičius LKB vadovybę informavo, kokie pasiūlymai gerinant lietuvių tautinės mažumos švietimą gimtąja kalba pateikti Kaliningrado administracijai. Jis taip pat pranešė, jog Lietuvos užsienio reikalų ministerijos NVS skyriaus viršininkas M.Laurinkus pažadėjęs greitai Kaliningrade numatomame atidaryti Lietuvos konsulate skirti patalpas nedidelei bibliotekai-skaityklai, mažam lietuviškos kultūros židiniui. Jame pastogę galėtų susirasti ir LKB aktyvas. Šį centrą įrengti padės Kultūros ir švietimo ministerija.

Pabaigos žodyje PLB pirmininkas B.Nainys pabrėžė, jog Karaliaučiaus krašto lietuviams nedera laukti, kad kažkas atvažiavęs už juos padarytų tai, ką jie patys susiorganizavę privalo atlikti. Niekur ir niekada taip nėra buvę. Tik susiklausymas, iniciatyva, darbas ir teisėti reikalavimai vietinei valdžiai, pirmiausia pačios bendruomenės rūpinimasis savo reikalais atneš vaisių. Kiti gali tik patarti ir padėti. Taip dirbo ir tebedirba lietuvių bendruomenės visame pasaulyje.

PLB pirmininko B.Nainio susitikime su Karaliaučiaus lietuviais dalyvavo Lietuvos kultūros ir švietimo ministerijos Ryšių su tautiečiais užsienyje tarnybos viršininkas A.Antanaitis, srities Tautybių skyriaus viršininkas E.Čajauskas; srities spaudos atstovai. Atsisveikinant svečią ir jį lydinčius asmenis vakarienei pakvietė klebonas Anupras Gauronskis.

Pakeliui į Karaliaučių PLB pirmininkas B.Nainys Tolminkiemyje aplankė būrų dainiaus Kristijono Donelaičio kapą ir poeto pastatytą bažnyčią.

DŽ informacija

Susitarimą pasirašėme

Ar tėveliai susipras juo pasinaudoti?

Lietuva nuo pokario metų išlaiko rusiškus darželius, mokyklas, leidžia joms vadovėlius, ruošia pedagogus ir jiems apmoka už darbą. Tai civilizuoto pasaulio tarptautinė praktika - valstybė turi rūpintis visais savo piliečiais, nesvarbu kokios tautybės jie bebūtų.

Kovo 3 d. Kaliningrade Lietuvos Respublikos Kultūros ir švietimo ministerijos ir Rusijos Federacijos švietimo ministerijos delegacijos bei Kaliningrado srities švietimo vadovai pasirašė 1993-1995 m. priemonių planą, kuriame numatyta, kas darytina gerinant Kaliningrado srityje gyvenančios lietuvių tautinės mažumos vaikų švietimą gimtąja kalba. Planas sudarytas šių ministerijų ministrams 1993 m. sausio 18 d. pasirašius Susitarimą, kuriame abi pusės susitaria vadovautis **PARITETO** - lygaus susitariančių šalių įsipareigojimo - principu. Tai juridiniu požiūriu ypač svarbi nuostata, kurios nebuvo 1990 m. su Kaliningrado sritimi sudarytoje sutartyje.

Nuo šiol ir Rusijos Federacija Kaliningrado srityje įsipareigoja **ESANT RAŠTU PAREIKŠTIEMS TĖVŲ PAGEIDAVIMAMS** atidaryti vaikams patogiose vietose lietuviškas grupes darželiuose, steigti lietuvių kalbos būrelius ir fakultatyvus, klases, kuriose bus dėstoma lietuvių kalba bei būsimųjų pradžios mokyklų pirmąsias klases. Čia visi dalykai būtų dėstomi lietuviškai pagal Rusijos Federacijos pradžios mokyklų programą, o rusų kalba kaip dalykas. Analogiškos lietuviškos mokyklos jau veikia Vokietijoje ir Lenkijoje.

Labai svarbu, kad Susitarimo 4 skyriaus nuostata nurodo ir Rusijos Federacijos pusei, vadovaujantis pariteto principais, finansiškai išlaikyti šias grupes, klases bei mokyklas, apmokėti pedagogams už darbą. Kadangi lietuvių mokytojų Kaliningrado srityje stinga, srities administracija įsipareigoja sudaryti palankesnes sąlygas atvažiuojantiems čia dirbti auklėtojams ir mokytojams, mokėti jiems atlyginimus. Be to, Kaliningrado sritis taip pat įsipareigojo per spaudą, radiją ir televiziją periodiškai informuoti lietuvius apie ketinimus įkurti lietuviškas švietimo įstaigas.

Lietuva įsipareigojo Kaliningrado srityje steigiamas lietuviškas švietimo įstaigas aprūpinti programomis, vadovėliais, metodine medžiaga, siųsti auklėtojus ir mokytojus.

Visi Karaliaučiaus krašto mylėtojai, o ypač srityje gyvenantys tautiečiai, laukia, kuomet Kaliningrado mieste ar kitur atsiras pirmoji lietuviška, pilna klegančių vaikų mokykla ar bent jau klasė. Tačiau taip įvyks tik tuomet, kai tėveliai savo vaikučius norės mokyti gimtąja kalba. Tad su jauduliu stebėjau jaunus tėvus, kurie, patys nedrąsiai lietuviškai kalbėdamiesi, rinkosi vakare į tik ką darželyje įkurtą lietuvišką grupę parsivesti savo atžalų. Ir pagalvojau, duok Dieve, kad tokių tėvelių atsirastų ne vienetai, o dešimtys! Todėl vėl didžiosiomis raidėmis pakartosiu pirmąją ir būtiniausią tarptautinėje praktikoje priimtą sąlygą: tautinių mažumų švietimo įstaigos kitose šalyse steigiamos tik **ESANT RAŠTU PAREIKŠTIEMS TĖVŲ PAGEIDAVIMAMS.** Nesant raštu pareikšto tėvų noro, geriausi susitarimai pasiliks tik popieriuje. Todėl šiandien svarbiausias Karaliaučiaus krašto lietuvių bendruomenės uždavinys - paraginti tėvelius susirūpinti savo vaikučių švietimu gimtąja kalba. Prisimenu Pasaulio lietuvių bendruomenės pirmininko p. B.Nainio žodžius - tai darbas, kurį turi atlikti patys šio krašto lietuviai. Reikėtų pridurti, jog tai būtų **PRIORITETINIS** LKB uždavinys, kurį po II konferencijos tuojau pat turėtų imti spręsti naujai išrinktoji vadovybė.

Steponas Lukoševičius

Lietuva su viso pasaulio katalikais balandžio 11-ąją švęs Kristaus prisikėlimo šventę - Velykas

Jis prisikėlė

Kas būtų atsitikę, jeigu Kristus nebūtų prisikėlęs? Tuomet į Emausą einantys du mokiniai būtų užėję į užeigos namus, suvalgę savo vakarienę, išsimiegoję, parėję į namus ir ramiai iki gyvenimo pabaigos auginę prieskonius ir laistę gėles.

Jei Jėzus nebūtų prisikėlęs, Paskutinės Vakarienės kambaryje susirinkę mokiniai, iš baimės pasislėpę nuo žydų, būtų palaukę dar keletą dienų, kol nurims nepasitenkinimo audra, ir būtų išsibėgioję po visą Galilėją. Ir iki gyvenimo pabaigos žvejotų Genezareto ežere, su liūdesiu prisimindami tas nuostabias akimirkas, kai buvo šalia Mokytojo iš Nazareto.

Jei Jėzus nebūtų prisikėlęs, apie Jį dar kurį laiką kalbėtų išgydyti paralitikai, raupsuotieji, stebuklingai pamaitintieji duona ir žuvimi. Po to užmirštų, ir Jėzus būtų pranykęs istorijos tėkmėje. Nebūtų Evangelijos - Gerosios Naujienos, Bažnyčios, Išganymo. Pasaulis būtų likęs pasmerkimo ir nevilties sutemose.

Tačiau Jėzus prisikėlė! Prisikėlė, kad juo patikėtų. Jis aplankė nuliūdusius ir išsigandusius mokinius, sustiprino ir įkvėpė juos žmonijos išganymo misijai. Prisikėlė ne dėl savęs, bet dėl jų ir visų kartų žmonių, kad atkreiptų mūsų dėmesį į tą gyvenimo dalį, apie kurią mažai susimąstome.

Kaip tuomet Jis prisijungė prie keliaujančių į Emausą mokinių, pasirodė Marijai sodininko pavidale, taip dabar Jėzus apsireiškia mums ir, žvelgdamas tiesiai į akis, sako: "Aš prisikėliau dėl tavęs. Prisikėliau, kad išsivaduotum iš nuodėmės ir nevilties, kad gyvenime tvirtai stovėtum ant kojų ir žinotum, iš kur atėjai, į kur eini ir kaip turi eiti".

Velykų dieną ateiname į bažnyčią ne tam, kad pažiūrėtume į gražias ir nuotaikingas apeigas, bet kad naujai patirtume, geriau suvoktume Jėzaus ir savo prisikėlimo paslaptį.

Prisikėlimas parodo, kad krikščionybė yra daugiau nei tik viena iš daugelio pasaulio religijų, ji - gyvenimo būdas. Apaštalų darbuose, kur kalbama apie Kristaus mokymą, Jo mokinius, dažnai randame žodį "kelias". Būtent Kelio pasekėjais save vadino pirmieji Jėzaus mokiniai. Krikščionybė jiems nebuvo kažkuo papildančiu jų gyvenimą, esančiu šalia. Ji reiškė jų gyvenimo kelią.

Šiandienos žmogus neramus dėl dabarties ir ateities. Jis bijo vargo, skausmo, mirties. Kristus nugalėjo mirtį ir atskleidė ateities perspektyvą. Pirmieji Jo žodžiai po Prisikėlimo buvo - "Pax vobis" - Ramybė jums. Nebijokite, aš su jumis. Aš tikroji Tiesa, jūsų akių šviesa ir viltis. Tad atverkime Jam savo širdis.

Kun. Aušvydas Belickas,
žurnalo "Katalikų pasaulis" redaktorius

Velykos!

Velykų didžiosios dienos proga sveikinimo žodį skaitome iš apaštalo Pauliaus Antrojo laiško Tesalonikiečiams - 2 perskyrimas, 15 eilutė: "Taigi, broliai, stovėkite tvirtai ir laikykitės padavimų, kurių jūs esate išmokyti mūsų žodžiu ar laišku".

Didžiausias padavimas pasaulio istorijoje buvo Jėzaus Kristaus Prisikėlimas. Jei Jėzus nebūtų prisikėlęs, Jo mirties auka mums, žmonėms, būtų be vertės.

Bet Jis tikrai **prisikėlė!**

Apaštalas Paulius rašo, kad visi tikintieji turi stovėti tvirtai. Tai reiškia, kad turi skelbti Jėzaus Kristaus mokslą ir patys laikytis tikėjimo. Apaštalai, ypač apaštalas Paulius, stengėsi mokinti žmones žodžiais ir laiškais. Tie laiškai yra surašyti Naujajame Testamente. Visi tikri Dievo žodžio skelbėjai nori, kad žmonės išmoktų gyventi, vadovaudamiesi Kristaus žodžiu. Jei kas pradeda gyventi, vedamas Jo žodžio ir mokymo, patiria, kad Viešpats Jėzus Kristus yra gyvas. Iš tikrųjų, Jėzus Kristus - gyvas ir vėl galingai sugrįš į mūsų žemę!

Tad visi švęskime Velykas, atsisakydami kiek galime nuodėmių, kad būtume amžinai išgelbėti iš pražūties. Tikėjimo išpažinime mes ištariame, kad Jis, Viešpats Jėzus Kristus, teis gyvuosius ir mirusiuosius.

Tad prisikelkime su Šventosios Dvasios pagalba iš nuodėmių miego naujam gyvenimui, kad nebūtume pasmerkti tą dieną, kai Kristus apsireikš. Melskime ir budėkime. Savo maldoje prisiminkime visus žmones ir vyriausybę, kad Kristaus žodis ir vėl prasiskintų kelią į daugelio žmonių širdis.

Ir Jis - mūsų Viešpats Jėzus Kristus, ir Dievas - mūsų Tėvas, kuris mylėjo mus ir, būdamas malonus, teduoda mums amžiną paguodą ir gerą viltį. Gyvendami Kristaus apsaugoje, galim ištarti:

Viešpats - mano prieglauda ir mano pilis,
Mano Dievas, kuriuo pasitikiu.

Kun. E.Roga,
Šilutės evangelikų liuteronų kunigas

Paminėjo Lietuvos Nepriklausomybės deimantinį jubiliejų

Karaliaučiaus (Kaliningrado) miesto lietuvių kultūros draugijoje labai gražiai paminėtos Lietuvos Nepriklausomybės 75-osios metinės. Vasario 15 d. vakare Katalikų centro koplyčioje visų gerbiamas klebonas Anupras Gauronskis aukojo mišias lietuvių kalba. Nors buvo pirmadienio vakaras, į koplyčią susirinko daug žmonių. Pamaldose taip pat dalyvavo du vietiniai lenkų kunigai ir lenkų konsulas. Žmonės maldavo Aukščiausiąjį palaiminti Lietuvą, suteikti mūsų Tėvynei stiprybės, o kuomet užgiedojo "Marija, Marija, palengvink vergiją", ne vienam per skruostus riedėjo ašaros...

Vasario šešioliktąją apie 80 šventiškai nusiteikusių žmonių susirinko į auditoriją Kirovo gatvėje (buvusiuose politinio švietimo namuose). Į minėjimą taip pat atvyko miesto lenkų kultūros draugijos atstovai. Tylos minute buvo pagerbti didvyriai, kritę už Lietuvos laisvę.

Bibliotekininkė B.Stankevičienė papasakojo apie carinės Rusijos, vėliau TSRS sunkią priespaudą bei kovas dėl Lietuvos nepriklausomybės. Aldona ir Kazimieras Lukoševičiai, Birutė Stankevičienė, Rūta Leonova deklamavo Maironio, Kudirkos, Janonio, Vaičaičio, taip pat savo sukurtas eiles, o Zančiauskas, rusų vaikinas, pritardamas gitara, padainavo lietuvišką dainą. Patriotines ir liaudies dainas dainavo Švies

Vasario 16 - osios minėjime dainuoja Karaliaučiaus lietuvių choras. Vadovė Šviesa Vilutienė

sos Vilutienės vadovaujamas mūsų choras, jos skambėjo iki išnaktų.

Aš, šios draugijos pirmininkas, galiu pasakyti, kad tas vakaras dar labiau suartino mūsų žmones, priminė brangią Tėvynę.

A.Savickas
Karaliaučiaus miesto lietuvių kultūros draugijos pirmininkas

Naujai išrinkto **Tilžės** lietuvių Vydūno kultūros draugijos taryboś pirmininko p. T.Budrio pastangomis pagaliau miesto lietuviai gavo patalpas. Nuo šių metų vasario 9 d. vydūniečiai 2 kartus per savaitę renkasi į miesto vakarinės mokyklos kambarį, ant kurio durų puikuojasi graži metalinė lentelė su užrašu: "Tilžės lietuvių kultūros draugija".

Vasario 16-oji Lietuvoje didi šventė, o Karaliaučiaus krašte paprasta diena. Todėl nors ir ne per gausiai susirinkę Tilžės lietuviai paminėjo šią šventę.

Pirmininkavo p. T.Budrys, o draugijos tarybos narys p. J.Medelis, pasveikinęs susirinkusiuosius papasakojo apie Nepriklausomybės reikšmę Karaliaučiaus krašte gyvenantiems tautiečiams, palinkėjo visiems sveikatos, gražaus tarpusavio bendradarbiavimo ir vienybės gaivinant lietuviškumą. Tarybos narys p. A.Šimkus šios dienos proga Tilžės lietuvių Vydūno draugijai padovanojo nuosavą tautinę vėliavą, kuri tuoj pat išskleista papuošė salę. Buvo sugiedotas Lietuvos himnas. Vakarinės mokyklos direktorius p. G.Kurižovas pasveikino lietuvius su Nepriklausomybės švente ir Prezidento išrinkimu, palinkėjo vydūniečiams sėkmės jų veikloje, išreiškė viltį, kad vietiniai gyventojai gražiai sugyvens, kokios tautybės jie bebūtų, bei pažadėjo ir toliau padėti lietuviams. Sėdėta prie bendro stalo, buvo grojama ir šokama, dainuojamos senovinės ir patriotinės lietuviškos dainos, o p. A.Butkienė padeklamavo eilėraštį "Lietuvai". Susitarta atkurti Tilžės lietuvių chorą "Birutė", 1895 metais suburtą giedoti bažnyčioje, o vėliau įvairiuose renginiuose dainavusį lietuvių liaudies bei mums brangaus, įžymaus šio krašto veikėjo ir nuolatinio choro vadovo Vydūno sukurtas dainas.

J.Medelis
Draugijos Tarybos narys

Lietuvos Nepriklausomybės 75-ąsias metines taip pat paminėjo Stalupėnų (Nesterovo) lietuviai (telefonu pranešė mokytojas A.Urbaitis). O savo sveikinimą Lietuvai kaliningradietė mokytoja Rūta Daujotytė-Leonova išsakė eilėmis:

Būk laiminga ir tvirta
Lietuva brangioji.
Šito linki iš širdies
Lietuva Mažoji.

Šeštadieninė mokykla Kaliningrade

Nuo šių metų sausio mėnesio Katalikų centro koplytėlėje pradėjo veikti šeštadieninė mokykla. Mes čia mokomės kalbėti lietuviškai, maldų, skaitome šventąją istoriją, giedame giesmes. Nepamirštame ir piešti, spalvinti paveikslėlius.

Parapijos klebonas Anupras Gauronskis labai daug dėmesio skiria vaikams. Stengiasi suvežti vaikus į koplyčią, o po pamokėlių parveža namo. Jis aiškina šventosios istorijos turinį, apeigas, šventes.

Padedant vienuolei Marijanai, mokomės giedoti šv.giesmės. Jau gana neblogai skamba "Marija, Marija...", giedama skambiais vaikučių balseliais. Tikimės, kad šv.Velykų mišiose dalyvaus ir mažieji choristai.

Šiandien turime 51 vaikutį. Ateityje svajojame pabuvoti Lietuvoje, aplankyti šventas vietas, pasiklausyti šv.Mišių bažnyčioje, o ne prie jos sienos.

Kartu su džiugiomis minutėmis turim ir daug rūpesčių. Trūksta vaizdinių mokymo priemonių, vadovėlių, gaidų, gražių vaikiškų giesmių tekstų. Norėtume, kad tikybos mokytų lietuvių vienuolė, kad turėtume bent mažą autobusą vaikams vežioti.

Mokykla įkurta mokytojų Juozapo Miliūno, Rūtos Leonovos bei mano lietuvių kalbos būrelių pagrindu. Tėveliams sutikus, šeštadieniais mokytojai atveda vaikus į koplyčią. Jau trečią mėnesį skelbiame apie mokyklos veiklą susirinkimuose, prie bažnyčios, asmeniškai kviečiame atvesti vaikus. Deja... Iki šiol sulaukėme tik Irutės Perunovos, kurią atvedė senelis, ir dviejų sesučių Gailyčių. Didelis AČIŪ Nijolės ir Kristinos mamytei! Marytė Gailienė kiekvieną šeštadienį atveža mergaites iš kito miesto galo - Baltijsko rajono. Kas gyvena mūsų mieste, žino, ką tai reiškia! O kurgi kiti vaikai? Jų mieste yra gana daug. Nesuprantu, kodėl močiutės ir manos gali atvesti vaikus prie Kalėdų eglutės, o į bažnyčią ne?!

Iš visų mūsų vaikų kalba ar bent supranta lietuviškai vos keletas. Tenka viską aiškinti rusiškai, o paskui pakartoti lietuviškai ir atvirkščiai. Tai aišku sunkoka, bet tai mūsų nebaugina. Svarbiausia, kad pas mus ateitų kuo daugiau vaikų ir kad ateitų su noru. Mes gi pasistengsime padaryti viską, kad vaikai pajustų, jog jų čia laukia, juos čia myli.

Noriu tikėti, kad sulauksime ir daugiau lietuvių vaikučių.

Mes mokomės kiekvieną šeštadienį, dviem pamainomis. Pirma pamaina nuo 10 valandos, o antra - nuo 15 val.

Mieli vaikučiai, jei Jums ne mažiau 4 metukų, labai laukiame šeštadieninėje mokykloje! Mūsų adresas: M.Roskovos 15. Važiuoti bet kuriuo transportu, kuris važiuoja iki universalinės parduotuvės "Spūtnik".

Iki gražaus susitikimo!
Mokytoja O.Kruglikova

Iš Gastų rašo V.Vasiliauskienė:

Šių metų vasario 20 d. Slavsko (Gastų) mieste įvyko rajono Lietuvių kultūros bendrijos ataskaitinė-rinkiminė konferencija. Joje buvo išrinkta nauja rajono bendrijos taryba. Jos pirmininke tapo mokytoja Vanda Vasiliauskienė, pavaduotojai - Adolfas Petrauskas (Slavsko m.), Sigitas Šabanas (Jasnoje).

Rajono LKB taryba priėmė kreipimąsi į rajono lietuvių bendrijos narius. Siūlome ir kitoms srities lietuvių bendrijoms pagalvoti apie jo turinį.

Kreipimasis

Prašytume Jus, šios konferencijos dalyvius, ir bendrijos narius giliai apmąstyti ir suvokti mūsų bendrijos kilnius tikslus ir lietuvybės puoselėjimo šiame krašte svarbą.

Todėl kreipiamės į konferencijos dalyvius ir siūlome Jums įsipareigoti:

1. Saugoti bendrijos garbę ir vienybę.
2. Ir džiaugsme, ir skausme būti kartu.
3. Nepritarti jokiam kurstymui, žmogaus įžeidinėjimui, nesivelti į paskalas.
4. Visomis išgalėmis save dvasiškai tobulinti.
5. Aktyviai veikti įgyvendinant bendrijos tikslus.
6. Tarybos darbo trūkumus išsakyti viešai tarybos posėdyje, siekiant darbą gerinti, o ne griauti.
7. Į kenkėjišką darbą tuojau pat reaguoti ir rasti būdų jį nutraukti.

Slavsko (Gastų) rajono LKB taryba

Mieli skaitytojai,

Jūsų rankose jau trečiasis "Donelaičio žemės" numeris. Ar reikalingas, ar patinka, ar norėtumėte jį gauti nuolatos? Parašykite. O mes, leidėjai, stengsimės spausdinti tai, kas Jums svarbiausia, reikalingiausia. Mes norėtume, kad "Donelaičio žemė" turėtų kuo daugiau skaitytojų, kad ji pasiektų kiekvieną Karaliaučiaus krašto kampelį, kuriame gyvena lietuviai, kad, skaitydami laikraštį, pasijustumėte vienos šeimos - lietuviškosios bendruomenės nariais. Laikraštį platina Lietuvių kultūros bendrijos aktyvas, tad padėkite jam. Beje, tikimės, jog nebe už kalnų laikas, kai šį laikraštį imsitės leistis Jūs, Karaliaučiaus krašto lietuviai. Todėl norime, kad "Donelaičio žemė" greičiau Jums taptų savu, gentainių dvasinio atgimimo žadintoju.

Leidėjai

1993 metų kovo 28 dieną 11 val. senajame Tilžės mieste, dabar Sovietsku vadinamame (Školnaja g., 15), prasidės Karaliaučiaus krašto Lietuvių kultūros bendrijos II konferencija

Pasaulio lietuvių veiklos principai

Už Lietuvos Respublikos ribų šiuo metu gyvena ketvirtis tautos - maždaug apie vieną milijoną lietuvių. Jau XIX amžiuje prasidėjęs emigracijos iš Lietuvos procesas tęsiasi iki šiol, vis papildydamas senstančias ir silpstančias senųjų išeivių bendruomenes, įkvėpdamas joms naujos gyvybės, kartais ir sukeldamas netikėtų problemų ar sumaišties. Dabar lietuvių galime rasti visuose pasaulio kontinentuose, pradedant Europa, baigiant Afrika. Tiesa, į savas organizacijas jie jungiasi tik ten, kur atsiranda didesnis skaičius aktyvių, norinčių išlaikyti savąjį tautišką identitetą, nemutraukti ryšių su istorine tėvyne žmonių skaičius.

Siekis būti kartu, atsidūrus toli nuo Lietuvos, yra labai natūralus ir suprantamas. Dažnai atšiaurios kito krašto sąlygos, kitakalbė aplinka, skirtinga tikyba vertė lietuvius glaustis vienas prie kito, padėti vienas kitam, steigti savus kredito kooperatyvus, kultūros centrus, sekmadienines mokyklas, svetaines, sporto klubus, meno ansamblius. Tikėtis šioje veikloje bent kiek didesnės paramos iš Lietuvos ar savojo krašto valdžios buvo nerealu, nes Lietuva, išskyrus paskutinį prieškarinį dešimtmetį, pati tos pagalbos buvo labai reikalinga, o kitų šalių vyriausybės taip pat visada turėjo pakankamai savų problemų. Todėl beveik visuose kraštuose lietuviams teko pasikliauti savo jėgomis, o besikuriančios organizacijos labai aiškiai apsibrėžė savo užduotį ne vien išlaikyti lietuvybę, bet ir padėti Lietuvai - padėti jai atgauti laisvę ir atsistoti ant kojų. Šios dvi veiklos kryptys ypač išryškėjo Pasaulio Lietuvių bendruomenės veikloje.

Pasaulio lietuvių bendruomenė (PLB) yra ta pagrindinė mūsų išeivijos organizacija, kuri jungia visų kraštų lietuvių bendruomenes, koordinuoja jų veiklą, rengia PLB Seimus, rūpinasi lietuviškuoju švietimu, kultūros reikalais, teikia visokeriopą paramą Lietuvai, pagaliau ilgus dešimtmečius Lietuvai esant okupuotai išlaikė nenumarintą jos laisvės bylą Vakarų pasaulyje.

Pradėjusi savo veiklą 1949 metais, PLB ėmė vykdyti Lietuvių Chartos paskelbtus tikslus ir uždavinius, įgalinančius išlaikyti lietuvybę ir ryšį su Lietuva:

"Lietuvis -

- lieka lietuviu ir tautinę gyvybę perduoda ateities kartoms,

- gerbia lietuvių kalbą, nes ji stipriausias tautinis bendruomenės ryšys,

- kuria lietuvišką šeimą, nes tokia šeima yra tautos gyvybės versmė,

- sudaro sąlygas tautinei kultūrai, apreiškiančiai tautos genijų ir įgalinančiai tarptautinį pripažinimą ir bendravimą,

- darbu, mokslu, turtu ir pasiaukojimu kovoja dėl Nepriklausomos Lietuvos,

- remia mokyklą, nes ji yra tautinės dvasios židinys,

- kuria ir palaiko religines, kultūrines, jaunimo, savišalpos, profesines ir kt. lietuvių draugijas, nes jos yra tautinės kultūros veiksmingos talkininkės,

- organizuoja ir remia spausdintą lietuvišką žodį,

- brangina savo tautos praeitį ir tautinius papročius ir stengiasi būti vertas savo protėvių,

- ugdo tautinį solidarumą, tą aukščiausią tautinę dorybę ir yra lojalus gyvenamajam kraštui".

(Pasaulio Lietuvių Bendruomenė, Chicago, 1981 m.)

Šios idėjos rado atgarsį visose tuo metu veikusiose lietuvių bendruomenėse, todėl į PLB labai greitai įsijungė ir jos rėmuose ėmė veikti Argentinos, Australijos, Austrijos, Belgijos, Brazilijos, Didžiosios Britanijos, Italijos, JAV, Kanados, Kolumbijos, N.Zelandijos, Olandijos, Prancūzijos, Šveicarijos, Urugvajaus, Venesuelos, Vokietijos kraštų bendruomenės.

Pasaulio lietuvių bendruomenė skiriasi nuo kitų lietuviškų organizacijų (pvz., VLIKo, ALTo ir kt.), nes tai - visuotinė organizacija. Ją sudaro visi pasaulyje pasklidę lietuviai. Ji atvira kiekvienam. Jei kitos organizacijos rūpinasi pirmiausia savo reikalais ir savo nariais, tai PLB rūpestis nukreiptas į visą lietuvių išeiviją. PLB imasi atsakomybės už visą išeiviją, todėl natūralu, jog ji tapo vienintele teisėta lietuvių išeivijos atstove, numatančia bendriausias išeivijos veiklos gaires, programas, užduotis. Esant PLB struktūroje, kiekviena atskiro krašto lietuvių bendruomenė gauna galimybę veikti nebe atskirai, bet pasitelkdama kitų kraštų tautiečius spręsti svarbiausiems klausimams. Puikus pavyzdys - Vasario 16-osios gimnazija Hiutenfelde, kurios vien Vokietijos lietuvių bendruomenė išlaikyti būtų nepajėgi, tačiau su PLB pagalba ši didžiausia užsienio lietuvių švietimo įstaiga gyvuoja ir dar ilgai gyvuos.

Žinoma, PLB Valdybai, kuri šiuo metu veikia Čikagoje, būtų sunku reguliuoti visų kraštų lietuvių reikalus. Todėl PLB veikloje "svorio centras paliekamas atskirų kraštų Lietuvių Bendruomenėse. Kiekvienam krašte Bendruomenė turi skirtingas sąlygas, todėl daug santvarkos dalykų paliekama krašto organizacijos statutui. Tatai įgalina kiekvieno krašto Bendruomenę prisitaikyti prie vietos sąlygų ir suteikia jai savarankiškumo bei lankstumo.

Šiandien Pasaulio Lietuvių bendruomenė dirba visose lietuviško gyvenimo srityse. Ji vykdo PLB Seimo nutarimus, derina pasaulio lietuvių švietimo, tautinės kultūros, socialinę, šalpinę, ekonominę bei politinę veiklą, bendradarbiauja su kitomis lietuvių institucijomis bei palaiko ryšius su įvairiomis tarptautinėmis organizacijomis. PLB informuojasi ir informuoja atskirų kraštų bendruomenių valdybas ir lietuvius apie lietuvių padėtį visame pasaulyje. PLB Valdyba leidžia mėnesinį žurnalą "Pasaulio Lietuvį", skirtą Bendruomenės minčiai ir gyvenimui ryškinti" (Pasaulio Lietuvių Bendruomenė, Chicago, 1981, p. 9-10). PLB Valdybos pirmininkas yra Bronius Nainys.

Ilgus dešimtmečius PLB apėmė tiktai laisvajame Vakarų pasaulyje veikiančias lietuvių bendruomenes. Rytų kraštų lietuviai net negalėjo pagalvoti apie savo draugijų ar organizacijų kūrimą. Totalitarinis sovietų bei kitų "socialistinio lagerio" šalių režimas siekė viską sulydyti viename internacionaliniame katile ir išugdyti beveidę žmonių masę, nuolankiai tarnaujančią nomenklatūros ponų reikalams. Tik pradėjus byrėti Sovietų Sąjungai, represinėms struktūroms nebejstengiant kontroliuoti laisvėjimo proceso, sujudo ir šimtai tūkstančių lietuvių, gyvenančių rytų kraštuose. Susibūrė bendruomenės Estijoje, Latvijoje, Mažojoje Lietuvoje, Moldovoje, Ukrainoje, Vengrijoje, Sibire, Lenkijoje. Ryškėja Uzbekijos, Rusijos ir Gudijos lietuvių bendruomenių kontūrai.

Šių bendruomenių veiklos pradžia išties nelengva, nes visos veikia silpnuose, skurdžiuose, nualintuose ir piktuose kraštuose, joms labai trūksta lėšų, patalpų. Lietuva, pati ką tik išsivadavusi iš baisiausios savo istorijoje okupacijos gniaužtų, pergyvena siaubingą ekonominę ir dvasinę krizę, todėl jos pagalba, teikta daugiausia per Kultūros ir švietimo ministeriją, tegalėjo būti labai ribota. Veiklą stabdo ir patirties stoka, bei sovietmečio deformuotas žmonių mentalitetas, perdėtas jautrumas ir ambicijos, dažnai nukreipiančios bendruomenės veiklą ne į svarbiausių uždavinių sprendimą, o į intrigas, tarpusavio rietenas. Dažnai jaučiama ir garsiai reiškiama nuostata, kad Lietuva jiems labai daug skolinga ir iš jos reikalaujama to, ko jinai šiuo metu, deja, duoti negali - lėšų, mokyklų, patalpų...

Žinoma, ne viskas taip jau blogai, kaip atrodo iš pirmo žvilgsnio. Džiugina faktas, kad ir tokiomis sunkiomis sąlygomis bendruomenės atsirado. Veikia lituanistinės mokyklos, bibliotekos, vyksta minėjimai, švenčiamos valstybinės ir tautinės šventės. pamažėle sprendžiama tremtinių grįžimo Tėvynon klausimas. baigiantis būrimosi etapui, visgi pradedama suvokti, kad jėga - vienybėje, kad reikia visiems susitelkti bendram kuriamajam darbui. Suvokiama ir tai, jog pirmiausia reikia pasikliauti savo jėgomis, o ne laukti dovanų iš Lietuvos. Lietuvos pagalba pirmiausia priklausys nuo bendruomenių aktyvumo, vienybės bei sugebėjimo tą pagalbą priimti. Juk Lietuva nesukurs nei kultūros centrų, nei mokyklų, jei to nenorės vietos lietuviai, jei nebus dirbama tarp savųjų, jei tam nebus paruošta dirva.

Kita vertus, dabar atsirado naujos galimybės, kurias reikia kuo efektyviau išnaudoti. PLB pakvietė naująsias bendruomenes įsijungti į pasaulio lietuvių šeimą, ir dauguma šiuo kvietimu jau pasinaudojo. 1991 m. vasarą Hiutenfelde vykusiame kraštų valdybų pirmininkų suvažiavime dalyvavo Estijos, Moldovos ir Sankt Peterburgo atstovai.

PLB VIII Seime, vykusiame 1992 m. Čikagoje, apie savo rūpesčius pasakojo ir galutinai įsitraukė į PLB struktūrą Lenkijos, Estijos, Latvijos, Moldovos, Ukrainos, Sibiro, Vengrijos lietuvių bendruomenių pirmininkai, o stebėtojų teisėmis dalyvavo Maskvos ir Peterburgo lietuvių atstovai. Esu įsitikinęs, kad Rytų Europos lietuvių bendruomenių sėkmė priklausys nuo trijų faktorių: darnios vidaus veiklos, stiprios sąveikos su Pasaulio lietuvių bendruomene ir tvirtų ryšių su Lietuva. Viliuosi, kad visi sunkumai, kylantys dėl skirtingų finansinių galimybių, mentaliteto skirtumų, kalbos, atstumų, krizinės Lietuvos situacijos, bus įveikti. Svarbiausia - geranoriškumas visų atžvilgiu, kryptingas darbas ir bendravimas. Tada daugelį, atrodytų, sunkiai sprendžiamų klausimų bus galima išspręsti žymiai lengviau. Tik spręskime juos visi kartu, nenumesdami jų kitiems, kiekvienas jausdamas savo atsakomybę.

Audrys Antanaitis
Kultūros ir švietimo ministerijos Ryšių su tautiečiais tarnybos viršininkas

Trumpai

Kovo mėnesį sukanka 110 metų, kai Ragainėje pradėta leisti "Aušra", žadinusi lietuvių tautą atgimimui.

Š.m. sausio 30 d. Ragainėje įsikūrė Karaliaučiaus krašto lietuvių politinių kalinių ir tremtinių organizacija, priimti įstatai ir išrinkta taryba.

1993 m. kovo mėnesį Guseve (Gumbinėje) įvyks steigiamasis Lietuvių kultūros bendrijos susirinkimas. Didelis nuopelnas čia priklauso mokytojui Arūnui Urbaičiui, pasistengusiam Guseve įkurti sekmadieninius lietuvių kalbos kursus.

Suburtas lietuvių aktyvas Černiachovske (Įsrutyje). Belieka susitarti su miesto vadovais dėl patalpų ir susirinkimo datos. Bus tariamasi ir dėl lietuvių kalbos mokymo miesto mokyklose.

Tebesitęsia Vydūno namo Tilžėje nuomos sutarties derinimas. Dėl sunkios ekonominės būklės iškils didelių sunkumų šią sutartį realizuojant, nes Lietuvos Respublika įsipareigoja ne tik Vydūno namą restauruoti, bet ir pastatyti butus dabartiniams namo gyventojams.

Padėka "Lietuvos" ansambliui

Kaliningrado miesto 33 vidurinės mokyklos lietuvių kalbos būrelių mokiniai, tautinių šokių kolektyvo nariai ir jų tėveliai nuoširdžiai dėkoja "Lietuvos" ansamblio kolektyvui už puikią dovaną - tautinius rūbus.

Visiems ansambliečiams linkime kuo geriausios sveikatos, sėkmės, kūrybinių pergalių.

Tikimės, kad Jūsų gražus kolektyvas taps mūsų nuolatiniu draugu ir globėju. Mes stengsimės Jūsų pasitikėjimo neapvilti.

Su pagarba mokytoja O.Kruglikova

Vilniaus universitetas kviečia

Kaliningrado srities abiturientus, baigusius vidurines mokyklas ne lietuvių dėstomąja kalba, Filologijos fakultete studijuoti lietuvių kalbą ir literatūrą. Dokumentai priimami nuo birželio 21 d. iki liepos 5 d. Stojamieji egzaminai - liepos 7-10 d. Priėmimas į Universitetą vyks liepos 13-14 d. Stojantieji turės laikyti lietuvių kalbos egzaminą.

Vilniaus universiteto Lituanistinių studijų katedra rengia vienerių metų bei vasaros lietuvių kalbos kursus. Kviečia juose dalyvauti.

Platesnės informacijos apie lietuvių kalbos ir literatūros studijas bei lietuvių kalbos kursus teiraukitės:

Lituanistinių studijų katedra
Vilniaus universitetas
Universiteto g. 3
2734 Vilnius
tel. 61 07 86

1993 m. balandžio 17 d. 11 val. apsilankykite Atvirų durų dienoje, rengiamoje Vilniaus universiteto Filologijos fakultete.

Vaikams

Nuspalvinkite

Lietuviški margučiai

DONELAIČIO ŽEMĖ

Įsteigtas 1992 m.

Steigėjas ir leidėjas: Kristijono Donelaičio draugija
Redaktorius: Steponas Lukoševičius
Spaudai parengė V.Mikailionis
Kompiuteriu maketavo K.Katkus
Adresas laiškams: J.Basanavičiaus 5, 2683 Vilnius
Telefonas Vilniuje: 61 76 87

SL 1537.1993 03 19
leid. apsk.lankas 1
Tir. 3000 egz.
Užsakymo Nr.
Spausdino valstybinė įmonė "Spauda"
Laisvės pr. 60, 2019 Vilnius. Kaina 5 tl.